

БОТАНІКА

УДК 504.73:504.453:282.247.32

Пікулик Л.І.

ЕТАПИ І НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОСЛИННОСТІ РІЧКОВИХ ДОЛИН БАСЕЙНУ ВЕРХІВ'Я ДНІСТРА

Проведено аналіз етапів на напрямів дослідження рослинності річкових долин басейну верхів'я Дністра.

Ключові слова: басейн верхів'я Дністра, історія досліджень, флора, рослинність.

Дністер – одна з найбільших річок України та Європи, бере свій початок в Українських Карпатах на Сянсько-Стрийській верховині [31]. Умовно річку поділяють на три частини: верхню – карпатську, середню – подільську і нижню – причорноморську [19]. До верхньої (карпатської) частини басейну Дністра належать річки Стрий, Свіча, Лімниця, Луква, Бистриця та Верещиця з притоками.

Історія вивчення рослинного покриву верхів'я басейну Дністра тісно пов'язана з вивченням рослинного покриву Східних Карпат. Перші спроби описати флору чи окремі види з наукової точки зору були зроблені польськими, австрійськими та німецькими вченими. Це дало початок **першому етапові (кінець 18 ст.-1914 р.)** вивчення рослинного покриву басейну верхів'я р. Дністер. Загалом цей етап характеризувався загальними дослідженнями, що мали спорадичний характер. Фактично до 1860-х рр. флору судинних Галичини описали лише В. Бессер [49] та А. Завадський [99].

Перша хвиля ботанічних досліджень на теренах заходу України розпочалася після створення у 1852 р. кафедри ботаніки та ботанічного саду Львівського університету, 1856 р. – Рільничої школи в Дублянах (тепер Аграрний університет), 1865 р. – Фізіографічної комісії при Краківському науковому товаристві, 1874 р. – Вищої Крайової школи лісового господарства (Львівський лісотехнічний університет). В цей час публікується низка праць Ф. Гербіха [59-63], А. Ремана [79-81], Й. Кнаппа [69], Б. Блоцького [51], Ш. Труша [89-91], Й. Пачоського [78], Г. Запаловича [98] про флору Галичини. Також рослинність окремих районів чи околиць міст досліджували – В. Гжегожка [58], Й. Яхно [68], Е. Турчинський [93; 94], А. Слендзінський [83], З. Кріль [71], Б. Блоцький [50], О. Волошак [95-97], В. Шафер [85]. Значна увага приділяється дослідженню мохоподібних. Об'ємні праці стосовно мохоподібних Галичини публікують І. Черкавський [55], Е. Хукель [67], А. Реман [82], А. Геб [57].

Після прийняття у 1853 р. "Управи про ліси" – найстарішого природоохоронного документа Австро-Угорщини (стосувався збереження лісових масивів, зокрема, у Галичині також), з'являються праці стосовно охорони не тільки лісів, а й трав'яних угруповань. На необхідності охорони рослинності лук і боліт наголошували Г. Ленц [75; 76], К. Лапчинський [73; 74], А. Штенцель [84]. Публікуються праці, присвячені лісовим ресурсам Галичини – Е. Головкевич [65; 66]. З побудовою залізниці Стрий – Мукачево (1873) розпочалася промислова рубка лісів в долині р. Опір. До місць заготівлі лісу його зазвичай dopravляли сплавом, що призводило не тільки до руйнування берегів, а й до зміни річкового русла (лісоплав по карпатських річках було заборонено лише у 1979 р.). У місцях, де неможливо було сплавити деревину,

будувались вузькоколійки, які використовувались аж до 1990-х рр. Найбільші деревообробні комбінати діяли у м. Сколе та с. Тухля. У 1900 р. на Сколівщині з'явилися перші охоронні ліси (69 га) [8].

До початку I Світової війни було нагромаджено величезний об'єм матеріалу про флору та рослинність басейну верхів'я Дністра. Більшість робіт ввійшли до першого тому "Флори Польщі" [56]. Природоохоронна діяльність в цей час перебувала в фокусі. Розроблялися проекти заказників, бралися під охорону окремі пам'ятки природи. 1907 р. на з'їзді Польського товариства природодослідників було прийнято резолюцію про інвентаризацію та охорону пам'яток природи. В 1909 р. на з'їзді Галицького лісового товариства В. Шафер підняв питання про заповідання цінних лісових ділянок, в 1913 р. – про необхідність закону про охорону лісових пам'яток [87]. Цей закон був розроблений, але так і не прийнятий через початок війни.

Другий етап (1914-1939 рр.) характеризується як дослідженнями флори та рослинності, уточненням матеріалів викладених в попередніх працях, так і питаннями поширення і охорони окремих видів, створення перших ботанічних заповідників на заході України.

Поширення окремих видів викладені в праці К. Козіковського [70] – тису ягідного (*Taxus baccata* L.) в околицях с. Майдан; Р. Ціхоцького [53], В. Бригідера [15] – поширення та охорони водяного горіха (*Trapa natans* L.); А. Гілітцера [64] — кедру європейського (*Pinus cembra* L.); Й. Мондальського [77] – тілорізу звичайного (*Stratiotes aloides* L.); Й. Цебінського [92] – латаття сніжно-білого (*Nymphaea candida* Presl.).

Слід відмітити праці щодо аналізу атлантичного елемента флори Польщі: Г. Чечоттової [54], де вона зазначає, що на Поділлі проходить південно-східна межа поширення атлантичних видів; С. Кульчинського [72] – щодо аналізу бореального та арктичного елемента флори Східної Європи; В. Шафера [86] – щодо географічного аналізу рослин Польщі.

Активну участь у ботанічних дослідженнях цього часу брали і українські вчені. 1922 р. М. Мельник опублікував працю "Українська номенклатура вищих рослин". У 1927 р. створюється Природничий музей у Львові при Науковому товаристві імені Т. Шевченка, де працював М. Мельник. Він висвітлює в цій роботі наукову діяльність В. Гербіха і О. Волощука [28]. У 1937 р. вийшов з друку "Атлас України і суміжних земель" за редакцією В. Кубійовича, у якому М. Мельник є автором всіх розділів про рослинність [6]. Активну участь М. Мельник відіграв у створенні на верхів'ї р. Молода природного заповідника для охорони кедра європейського на теренах земель А. Шептицького [17].

Отже, у міжвоєнний період продовжувалися фрагментарні флористичні дослідження та дослідження окремих видів, особлива увага приділялася загрозеним видам – *Taxus baccata*, *Trapa natans*, *Pinus cembra*, *Stratiotes aloides*, *Nymphaea candida*. Проводився екологічний та географічний аналіз флори, розпочалися систематичні, геоботанічні та фітосозологічні дослідження.

Третій етап (1940-1990 рр.) характеризується вивченням ресурсного потенціалу рослинного покриву лісів, луків, боліт, торфовищ.

Чи не найбільший вклад у дослідження лісів долин Опору, Стрия, Лімниці, Бистриці зробив М. Голубець [20-23], де він досліджував хвойні ліси. Букові ліси досліджував П. Молотков [32; 33].

У повоєнні роки зростає зацікавлення геоботанічними дослідженнями природної та модифікованої в результаті господарської діяльності людини рослинності Карпат. Аналіз результатів цих досліджень показав значну трансформацію рослинності

Бескидів в ході інтенсивного лісокористування та під впливом скотарства наприкінці XIX та на початку XX ст. [41].

В радянський період дослідженню рослинності боліт басейну верхів'я Дністра присвячені праці Ю. Шеляга-Сосонка [47; 48], Т. Андрієнко [2; 3]. Суттєво торфово-болотні луки були змінені через проведення меліорації долини Дністра у Львівській області. Перші спроби зміни річкового руслу, а як наслідок і долини, були ще в XVII ст., але мали спорадичний характер і як правило служили для поглиблення річища для судноплавства. В 1850-х рр. було проведено осушення боліт в околицях м. Самбір, для захисту дороги Львів – Краків від катастрофічних паводків. В 1879 р. згідно ухвали Галицького Сейму у Львові було засноване Крайове Бюро меліорації, за ініціативою якого в 1896-1899 рр. було складено проект меліорації верхів'я Дністра. Методи осушення заплав в цей період зводилися, переважно, до регулювання річководоприймачів і їх притоків. Ці заходи передбачали зменшення тривалості літньо-паводкового затоплення. У 60-х рр. XX ст. розпочали будівництво великих меліоративних систем з відкритою мережею каналів у басейнах рік Дністра, Західного Бугу і Стиру. При будівництві осушувальних систем широко застосовувалися залізобетонні конструкції, для регулювання водоприймачів та риття водопровідних каналів використовували, головним чином, гусеничні і колісні екскаватори, що призвело не тільки до зміни водно-болотних екосистем через дренаж води, а й до значних механічних пошкоджень рослинності [26].

В 1979 р. було затверджено проект створення водосховища на р. Стрий (так зване "Карпатське море") [35]. Воно мало знаходитись між гірськими хребтами за 20 км від Дрогобича та 100 км від Львова. Не зважаючи на всі економічні вигоди, екологічні небезпеки були набагато більшими: затоплення великої гірської долини і, як наслідок – зміна водного режиму як нижче по течії, так і зникнення мінеральних джерел в Східниці та Трускавці та можливе зникнення води в нижній течії р. Стрий. У 1990 р. будівництво Стрийського водосховища було призупинене [34].

Також тривали дослідження вищої водної рослинності. Були опубліковані праці стосовно охорони *Typha natans* [1], ресурсного потенціалу вищих водних рослин [4], зокрема *Typha* L. [5], *Potamogeton* L., *Acorus calamus* L. та *Phragmites communis* Trin. [10].

Підсумовуючи цей етап можна говорити про загальний розвиток прикладного ресурсного напрямку та значні порушення цілісності болотних, лісових та лучних екосистем. Більшість праць стосувались оцінки ресурсного потенціалу рослинності та методів збільшення її продуктивності. В цьому аспекті охорона рослинності долин річок відходила на задній план.

Четвертий етап (з 1990 р.) характеризується поглибленими дослідженнями флори та рослинності цього регіону, удосконаленням існуючого фітогеографічного районування, визначенням екологічних потенціалів. В особливому фокусі опиняються соціологічні аспекти, питання проектування екологічної мережі та розроблення системи протипаводкового захисту.

Створення регіональних ландшафтних парків "Дністровський" (1993) та "Верхньодністровські Бескиди" (1997) і національних природних парків "Сколівські Бескиди" (1999) та "Галицький" (2004) дало новий поштовх до досліджень у басейні верхів'я Дністра. Так публікуються дослідження стосовно орхідних в долині Опору-Стрия [27]. Флору Передкарпаття ґрунтовно дослідив В. Ткачик [44]. Великі оглядові праці присвячені цьому регіону публікують колектив НПП "Сколівські Бескиди" [41], Д. Воронцов [16]. Питання синантропної флори висвітлює Ю. Скиба [39]. Дослідження

вищої водної рослинності Східної Галичини викладені в працях Л. Борсукевич [9-13].

Особливої уваги надається питанням антропогенних змін рослинності: урбанізації лук [29; 30; 88], лісів [18; 24; 43; 45], трансформації боліт [36-38]. Показано, що основними чинниками, що змінюють природну рослинність є будівництво дамб, осушування боліт, надмірне випасання та викошування, неконтрольовані лісгосподарські заходи (вирубання лісів). Наслідком цього стали катастрофічні повені [25]. В цьому контексті розвивається соціологічний напрям, де визначними є роботи С. Стойка, Т. Кагала, Л. Тасенкевич, Л. Борсукевич та ін. [40; 42; 52]. Новим напрямом стає формування та оптимізація екомережі, зокрема на регіональному рівні [7; 14; 46]. Важливим є те, що екокоридори проходять переважно долинами річок, тому актуальним завданням цього етапу є критичний перегляд наявних даних про флору та рослинність річкових долин та налагодження системи моніторингу будьяких змін в кожному регіоні.

Висновки

Історія досліджень флори та рослинності басейну верхів'я Дністра мала різні напрями та характер. Від спорадичних флористичних досліджень вчені перейшли до ґрунтовних праць щодо окремих територій та комплексних праць стосовно охорони фіторізноманіття. Так, дослідження та використання рослинного покриву можуть служити яскравим прикладом політичних та державних тенденцій: від перших спроб налагодити заповідний режим в певних територіях, завдяки усвідомленню важливості збереження біорізноманіття та цілісності екосистем – до бездумного використання ресурсного потенціалу.

На даний час триває дослідження рослинності басейну верхів'я Дністра, встановлені основні загрози фіторізноманіттю, розробляються рекомендації стосовно ощадного використання рослинних ресурсів, однак ці дослідження треба продовжувати та вести постійний нагляд за дотриманням природоохоронного законодавства.

На нашу думку, необхідно створити інтерактивні бази даних, котрі б об'єднали існуючі списки флор, продромуси, списки раритетних видів та видів, що потребують охорони. Створення інтерактивних карт було би наочною ілюстрацією природних та антропогенних змін рослинності, дало би повну картину поширення окремих видів та дозволяло би швидко вносити зміни та доповнення у таку карту. Дані з баз даних були би джерелом для моніторингу та налагодження екологічного менеджменту (використання в господарській діяльності).

1. Абрамович Л.С. Водяной орех в прудах Прикарпатья // Природа. – 1961. – № 6. – С. 113-114.
2. Андрієнко Т.Л. Шляхи розвитку боліт Українських Карпат // Укр. ботан. журн. – 1971. – 28, № 3 – С. 362-366.
3. Андриенко Т.Л. Динамика растительного покрова болот Украинских Карпат и Предкарпатья // Генезис и динамика болот. Вып.1. – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1978.– С. 168-173.
4. Аренкова Р.Л. Водная растительность рыбоводных прудов западных областей Украинской ССР // Растит. ресурсы. – 1972. – Т. 8, Вып. 2. – С. 229-236.
5. Артемчук І.В., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Рогіз бетулонський в західних областях УРСР // Щорічник УБТ. –1959. – № 1. – С. 23.
6. Атлас України й сумежних країв за ред. В. Кубійовича. – Наук. тов. ім. Шевченка. – Львів, 1937. – 113 с.

7. Бедернічек Т. Роль приватних ініціатив у забезпеченні функціонування екомережі у Верхньодністровських Бескидах // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ekontsh.civicua.org/tezy2011/bedernoczek.pdf>
8. Борейко В. История заповедного дела в Украине. – К., 1995. – 181 с.
9. Борсукевич Л.М. Сучасний стан та завдання охорони водних макрофітів на території Східної Галичини // Біологія: від молекули до біосфери: I Міжнар. наук. конф. молодих учених, Харків, 21–23 лист. 2006 р.: тези доп. – Харків, 2006. – С. 32.
10. Борсукевич Л.М. Етапи і напрями досліджень вищої водної флори та рослинності Східної Галичини // Наук. зап. Держ. природознав. музею. – 2007. – Вип. 23. – С. 157-170.
11. Борсукевич Л.М. Історичні аспекти та актуальні завдання досліджень вищої водної рослинності Східної Галичини // Вісн. Одеського нац. ун-ту. Сер. біол. – 2008. – Т. 13, вип. 14. – С. 149-154.
12. Борсукевич Л.М. Созологічна оцінка вищої водної рослинності Східної Галичини // Природничий альманах. Сер. Біол. науки. – 2009. – Вип. 12. – С. 28-36.
13. Борсукевич Л.М. Структурно-порівняльний аналіз вищої водної флори Східної Галичини // Чорноморський ботан. журн. – 2009. – Т. 5, № 1. – С. 80-90.
14. Борсукевич Л.М. Збереження біорізноманіття водно-болотних угідь шляхом оптимізації регіональної екомережі (басейн верхньої течії Дністра, Прута та Західного Бугу) // Наук. вісник УкрДЛТУ. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 85-93.
15. Бригідер В. Рогоулька водяна (Vx.) (Tapa natans L.) в околиці Дубовець над Дністром // 36. фізіогр. комісії НТШ ім. Шевченка у Львові. Матем.-прир.-лік. секція. – 1932. – Вип. IV-V. – С. 15-32.
16. Воронцов Д.П. Синтаксономійчна й видова різноманітність рослинного покриву національного природного парку "Сколівські Бескиди" та його созологічна оцінка: автореф. дис. канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "ботаніка". – Київ, 2010. – 22 с.
17. Гайдукевич О. Природоохоронна діяльність Греко-Католицької церкви в Галичині в 20-30-х роках ХХ століття / Автореф. дис. ... канд. істор. наук. – Івано-Франківськ, 2007. – 22 с.
18. Генік Я., Чернявський М., Ященко П. Зміни в лісових екосистемах Передкарпатської частини верхів'я басейну Дністра під впливом сучасних трансформаційних процесів // Наук. вісн. НЛТУ – 2013. – Вип. 23.4. – С. 9-15.
19. Географічна енциклопедія України: в 3-х томах. Т. 1 / Маринич О.М., ред. – Київ: Укр. рад. енцикл., 1989. – 414 с.
20. Голубець М.А. Темнохвойні ліси // Рослинність УРСР. – К.: Наук. думка, 1971. – С.84-136.
21. Голубець М.А. Східнокарпатська гірська провінція // Геоботанічне районування УРСР. – К: Наук. думка, 1977 – С. 18-44.
22. Голубець М.А. Ельники Українських Карпат. – К.: Наук. думка, 1978. – 264 с.
23. Голубець М.А., Одинак Я.П., Шевчук А.І., Ямковий В.Т. Накопичення фітомаси та біотичний кругообіг у букових та ялинових лісостанах Бескид (Українські Карпати) // Укр. ботан. журн. – 1988. – 45, № 6. – С. 14-19.
24. Голубчак О., Третяк П. Формування складу молодих деревостанів у низькогір'ї басейну Дністра // Праці Наукового товариства ім. Шевченка. – Л., 2003. – Т. XII: Екологічний збірник. Екологічні проблеми Карпатського регіону. – С. 346-350.
25. Доповідь Робочої групи неурядових організацій з питань зміни клімату // [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://climategroup.org.ua/upl/pos-pavodok08.pdf>
26. Історія водного господарства та меліорації земель Львів. обл. // [Електрон. ресурс] Режим доступу: http://lvggme.lviv.ua/publ/istorija_vodnogo_gospodarstva_ta_melioracii_zemel_lvivskoj_ oblasti/1-1-0-1
27. Ковпак О., Загульський М. Орхідеї Сколівських Бескидів (Українські Карпати) // Любка – Platanthera. Вісн. Укр. тов.-ва охорони орхідей. – 1997. – 1998. – № 1-2. – С. 13-15
28. Купчинський О. Професор Микола Мельник // Вісн. Фонду О. Смакули. – Тернопіль, 1998. – В. 1(3) – С. 22-24.
29. Кучерявий В.П., Данилик І.М., Скробала В.М., Данилик Р.М. Урбанізація ландшафтів і синантропізація рослинного покриву верхів'я басейну ріки Дністер // Дослідження

- басейнової екосистеми верхнього Дністра. – Львів, 2000. – С. 95-101.
30. Кучерявий В.П., Скробала В.М., Данилик І.М. та ін. Екологічна структура рослинного покриву сільських поселень верхів'я басейну ріки Дністер // Вісн. Львів. ун-ту. Серія біологічна. – 2002. – Вип. 28. – С. 131-138.
 31. Круглов І. Делімітація, метризація та класифікація морфогенних екорегіонів Українських Карпат // Укр. геогр. журн. – 2008, № 3. – С. 59-68.
 32. Молотков П.И. Буковые леса и хозяйство в них. – М.: Лесн. пром-ть, 1966. – 224 с.
 33. Молотков П.И. Буковые леса Украинских Карпат // Буковые леса СССР и ведение хозяйства в них. – М.: Лесн. пром-ть, 1972. – С. 78-109.
 34. Наказ Міністерства водних ресурсів і водного господарства УРСР від 2 листопада 1990 року № 114.
 35. Постанова РМ УРСР від 5 вересня 1979 р. № 440 "Про будівництво водоймища на річці Стрий Львівської області".
 36. Реслер І.Я., Ткачик В.П. Водно-болотна флора і рослинність території Великих Дністровських боліт // Наук. вісн. УжНУ. Серія: Біологія. – 2001. – 10. – С. 65-68.
 37. Реслер І.Я. Угрупування вільноплаваючої рослинності на території "Великих Дністерських боліт" // Наукові основи збереження біотичної різноманітності. – 2004. – Вип. 6. – С.148-154.
 38. Реслер І.Я. Загальні тенденції синдинаміки на території "Великих Дністерських боліт" (Передкарпаття) // Біорізноманіття Укр. Карпат: наук. конф., присвяч. 50-річчю Карпат. високогірн. стаціонару ЛНУ ім. І. Франка, 30 липня–3 серпня 2005 р.: матер. доповідей. Львів, 2005. С. 102-105.
 39. Скиба Ю.А. Синантропна флора верхньої течії басейну Дністра (Україна): автореф. дис. канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "ботаніка". – Київ, 1999. – 15 с.
 40. Стойко С.М., Мілкіна Л.І., Яценко П.Т., Кагало О.О., Тасенкевич Л.О. Раритетні фітоценози західних регіонів України. – Львів: Поллі, 1998. – 190 с.
 41. Соломаха В.А., Якушенко Д.В., Крамарець В.О., Мілкіна Л.І., Воронцов Д.П., Воробйов Є.О., Войтюк Б.Ю., Віниченко Т.С., Коханець М.І., Соломаха І.В. Національний природний парк "Сколівські Бескиди". Рослинний світ. - К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 240 с.
 42. Тасенкевич Л. Рідкісні та зникаючі рослини Львівщини / Л. Тасенкевич, Н. Калінович, М. Сорока, Л. Борсукевич, К. Данилюк; М-во екол. та природ. ресурсів України, Держ. упр. охорони навколиш. природ. середовища в Львів. обл., Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Нац. лісотехн. ун-т України. – Л.: Бона, 2011. – 124 с.
 43. Теліш П. Структура лісового фонду регіонального ландшафтного парку "Верхньодністровські Бескиди", її антропогенна трансформація та способи поліпшення // Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Географічна. – 2013. – Вип. 42. – С. 342-349
 44. Ткачик В.П. Флора Прикарпаття. – Львів: НТШ, 2000. – 254 с.
 45. Чернявський М., Яценко П., Геник Я., Шмідт П., Глазер Т. Ліси верхньої частини долини Дністра, оцінка рівня їхньої трансформації // Дослідження басейнової екосистеми верхнього Дністра. – Львів, 2000. – С. 75-94.
 46. Чернобай Ю., Малиновський А., Третяк П. Розбудова екомережі на Львівщині // Жива Україна. – 2009. – Вип.3-4. – С. 8-9.
 47. Шеляг-Сосонко Ю.Р. Рослинність боліт долини Верхнього Дністра // Укр. ботан. журн. – 1963. – 20, № 1. – С. 93-101.
 48. Шеляг-Сосонко Ю.Р. Рослинність боліт Верхньо-Дністровських Бескид // Укр. ботан. журн. – 1965. – 22, № 6. – С. 104-105.
 49. Besser W. Primitiae florum Galiciae Austriacae utriusque. – Viennae, 1809. – P.1. – 399 s.; P. 2. – 423 s.
 50. Błocki B. Roślinność letnia i jesienna okolic Bilecza i Cygan // Kosmos. – 1880. – R. 5. – S. 222-229, 270-280, 318-326, 375-382, 435-451.
 51. Błocki B. Przyczynek do flory Galicyi // Kosmos. – 1881. – R 6. – S. 379-385.
 52. Borsukiewicz L. Roślinność wodna na obszarze Wschodniej Galicyi, jej zagrożenie i możliwości ochrony / L. Borsukiewicz // Botanika w Polsce – sukcesy, problemy, perspektywy: 54 Zjazd

- Polsk. T-wa Bot., Szczecin, Wrzesień 3-8, 2007 r.: streszcz. ref. – Szczecin, 2007. – S. 59.
53. Cichocki R., Beißecki S. Kotewka wodna (Trapa natans) // Czasopismo przyr. – 1930. – IV. – S. 265-270.
 54. Czeczottowa H. Element atlantycki we florze Polski // Rozpr. wyd. mat. – przyr. PAU. – 1925/1926. – T. 65/66 (25/26) A/B. – S. 221-286.
 55. Czerkawski I. Spis mchów z róznych stanowisk Wschodniej Galicyi i Tatrów // Spraw. komis. Fizjogr. 1868. 2. S. 31-34.
 56. Flora Polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych / Pod red. M. Raciborskiego i Wł. Szafera. – Kraków, 1919-1927. – T. I-III.
 57. Geheeb A. Bryologischa Fragmenta / IV. Moose aus Galizien resp. den Ost- Karpaten // Allg. Botan. Zeitung. – 1899. –5. – S. 20.
 58. Grzegorzka W. Spis roślin w rósnych okolicach Galicyi zebranych // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1868. – T. 2. – S. 34-51.
 59. Herbich F. Beiträge zur Flora von Galizien // Verh. kais.-kónigl. zool.-botan. Ges. – 1860. – 10. – S. 607-634.
 60. Herbich F. Pflanzengeographische Bemerkungen über die Walder Galiziens // Verhandlungen der K.-K. Zool.-Bot. Gesellschaft in Wien. – 1860. – T. 10. – S. 355-366.
 61. Herbich F. Über die Verbreitung der in Galizien und der Bukowina wildwachsenden Pflanzen // Verhandlungen der K.-K. Zool.-Bot. Gesellschaft in Wien. – 1861. – T. 11. – S. 33-70.
 62. Herbich F. Ein Blick auf die Pflanzengeographischen Verhältnisse Galiziens // Verhandlungen der K.-K. Zool.-Bot. Gesellschaft in Wien. – 1864. – T. 14. – S. 125-136.
 63. Herbich F. Przyczynek do geografii roślin w Galicyi // Rocznik ces. kryl. Tow-wa nauk. krakowskiego. – Kraków, – 1865. – T. 33. – S. 70-129.
 64. Hilitzer A. Limba na Podkarpatské Rusi // Věstnik Ćs. Akad. Zeměd., 1932. – 8. – S. 367-369.
 65. Hołowkiewicz E. Flora leśna i przemysi drzewny w Galicyi. – Lwów, 1877. – 99 s.
 66. Hołowkiewicz E. Lasy i pastwiska górskie // Sylwan. – 1885. – Vol. 3. – S. 206-216, 241-247.
 67. Hückel E. Wycieczka botaniczna w Karpaty Stryjske do zrodel Swicy // Spraw. komis. fizjogr. – 1868. – 2. – S. 20-30.
 68. Jachno J. Dalszy ciąg roślin zebranych w okolicy miasta Stanisławowa // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1872. – T. 7. – S. 52-53.
 69. Knapp J.-A. Die bisher bekannten Pflanzen Galiciens und der Bucovina. – Wien, 1872. – 267 s.
 70. Kozikowski K. Cis w nadleśnictwach Majdan i Podbuz w Bieszczadach // Sylwan. – 1937. – T. 55. – ser. A. – S. 141-151.
 71. Król Z. Roślinność na granicznym pasie wyzny podolskiej i nizu północno-europejskiego w Galicyi wschodniej // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1877. – T. 12. – S. 108-157.
 72. Kulczyński S. Borealny i arktyczno-górski element we florze Europy środkowej // Rozpr. wyd. mat. – przyr. PAU. – 1923/1924. – T. 63/64 (23/24) A/B. – S. 1-96.
 73. Łapczyński K. Zasięgi czterech rodzin dennokwiatowych w królestwie Polskiem i krajach sąsiednich // Pam. fiziogr. – 1889. – T. IX. – S. 3-35.
 74. Łapczyński K. Dokończenie zasięgow roślin dennokwiatowych w królestwie Polskiem i krajach sąsiednich // Pam. fiziogr. – 1892. – T. XII. – S. 1-38.
 75. Lentz H. Wykaz roślin jawnopłciowych, z okolic Niwry w powiecie Borszczowskim // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1868. – T. 2. – S. 51-67.
 76. Lentz H. Wykaz roślin jawnopłciowych, z okolic Niwry w powiecie Borszczowskim (dalszy ciąg) // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1880. – T. 15. – S. 206-219.
 77. Mądalski J. O owocujących okazach Stratiotes aloides L. w Polsce // Acta Soc. Bot. Pol. – 1938. – Vol. 15, № 3. – S. 245-250.
 78. Paczoski J. Szkic flory i spis roślin zebranych we wschodniej Galicji, Bukowinie i Komitacie Marmaroskim na Węgrzech // Spraw. Kom. Fizj. – 1898. – T. 33. – S. 1-106.
 79. Rehman A. Botanische Fragmente aus Galizien // Verh. kais.-kónigl. zool.-botan. Ges. – 1869. – 18. – S. 479-506.
 80. Rehman A. O formacjach roślinnych w Galicji. Obwód Zolkiewski // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1870. – T. 4. – S. 186-235.

81. Rehman A. Materiały do flory wschodnich Karpat zebrane w r. 1871 i 1872 // Spraw. Kom. Fiziogr. 1872. – T. 7. – S. 51-39.
82. Rehman A. Przyczynek do bryologii Galicji // Spraw. komis. Fizjogr. – 1879. – 13. – S. 139-159.
83. Śleńdziński A.J. Rośliny z okolicy Podola pomiędzy dolnym Zbruczem, Dniestrem, a dolnym Seretem // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1876. – T. 11. – S. 155-197.
84. Stenzel A. Przewodnik dla wycieczki Galicyjskiego Towarzystwa leśnego do lasów państwa Skole. – Skole, 1910 – 38 s.
85. Szafer Wł. O niektórych rzadszych roślinach niŜu galicyjskiego // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1912. – T. 47. – S. 41-51.
86. Szafer W. Ze studjów nad zasagami geograficznymi roślin w Polsce // Rozpr. wyd. matem.-przyr. AU. – 1919. – T. 58. (18B). – S. 413-438.
87. Szafer W. Ochrony przyrody i jej zasobow // Zarys historii ochrony przyrody w Polsce, Krakow, 1965 – T. 1. – S. 53-105.
88. Tassenkevich L., Rosenthal G., Mysenko O. Sozological evaluation of drasslands in the upper part of Dnister-river catchment (Western Ukraine) // Scient. notes of Natural history state museum. – Lviv, 2008. – 24. – P. 83-88.
89. Trusz Sz. Rzadsze rośliny flory galicyjskiej // Kosmos. – 1881. – R. 6. – S. 479-480.
90. Trusz Sz. Przyczynek do flory Galicji // Kosmos. – 1882. – R. 7. – S. 22-27, 135-144.
91. Trusz Sz. Przyczynek do flory Galicji, a względnie Buczacza i okolic // Kosmos. – 1882. – R. 7. – S. 13-22.
92. Trzebiński J. Nowe stanowiska Nymphaea candida Presl. w Polsce // Acta Soc. Bot. Pol. – 1934. – T. 11. Suppl. – S. 201-205.
93. Turczyński E. Spis roślin w okolicy Stanisławowa // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1872. – T. 7. – S. 40-52.
94. Turczyński E. Dodatek do spisu roślin z okolicy Stanisławowa // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1874. – T. 9. – S. 41-46.
95. Wołoszczak E. Materiały do flory gór Łomnickich // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1892. – T. 27. – S. 183-229.
96. Wołoszczak E. O roślinności Karpat między Łomnicą i Oporem // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1892. – T. 27. – S. 183-229.
97. Wołoszczak E. Sprawozdanie z wycieczek botanicznych w Karpaty Stryjskie i Samborskie // Spraw. Kom. Fiziogr. – 1893. – T. 28. – S. 47-85.
98. Zapałowicz H. Krytyczny przegląd roślinności Galicji. Conspectus florae Galiciae criticus. – Kraków, 1906-1911. – T. 1-3.
99. Zawadzki A. Enumeratio plantarum Galiciae et Bacovinae oder die in Galizien und der Bukovina wildwachsenden Pflanzen. – Breslau, 1835. – 200 s.

Інститут ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України
email: lyupikulyk@gmail.com

Пикуль Л.І.

Этапы и направления исследований растительности речных долин бассейна верховья Днестра

Выделены четыре этапа и охарактеризованы основные направления научных исследований растительности речных долин бассейна верховья Днестра.

Ключевые слова: речные долины, бассейн верховья Днестра, история исследований, растительность.

Pikulyk L.

Stages and research areas of vegetation of river valleys upper reaches of the Dnister basin

Providing four stages and describes the main research areas of vegetation studies of river valleys of the upper reaches of the Dnister River basin.

Key words: river valleys, Upper Dnister basin, history of research, vegetation.